

СПЕЦИФІКА ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Виникнення нових слів у мові – процес перманентний. Але їхнє проникнення у літературну мову в різні періоди історії відбувається нерівно, з неоднаковою інтенсивністю. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. позначився значними суспільними, економічними, соціальними та політичними змінами, що викликали появу величезної кількості нових реалій і понять, які потребували номінації.

Інтенсифікація інноваційних процесів зумовлює підвищення інтересу лінгвістів до проблем неології взагалі (Е. І. Ханпіра, О. Г. Ликов, В. В. Лопатін, М. О. Бакіна, О. А. Габінська, О. А. Земська, А. О. Брагіна, А. В. Березовенко та ін.), української зокрема (Г. М. Віняр, О. А. Стишов, Д. В. Мазурик, А. Самойлова та ін.), спонукає до осмислення природи неологізмів і до систематизації неологічного матеріалу [4, с. 217]. Вивчення нової лексики дозволяє говорити про зміну як концептуальної картини світу, так і лексичної (мовної) картини світу, про ті нові фрагменти суспільного досвіду, які потребують лексичної фіксації, і про прагматичні фактори, які впливають на створення та використання нових одиниць [4, с. 219].

Метою даної роботи є дослідження аспектів вивчення лексичних інновацій в сучасній лінгвістиці та аналіз семантичних характеристик лексичних інновацій в газетному дискурсі.

Всі визначення терміну “інновація” в загальному плані спираються на положення, що це процес створення, освоєння і поширення чогось нового. За основу тлумачення терміну “лексична інновація” ми беремо визначення, що подає Ю. А. Зацний. Лексичні інновації – це слова чи словосполучення або нові значення чи відтінки значень слів, що з’являються в мові [2, с. 253]. За основу класифікації ми беремо класифікацію В. І. Заботкіної. Вона виділяє три групи лексичних інновацій: власне інновації, трансномінації та семантичні інновації або переосмислення [1, с. 7-8]. Творяться лексичні інновації двома шляхами: через словникове розширення (до якого входять афіксація, конверсія, основоскладання, лексикалізація, скорочення, запозичення) та семантичне розширення (це поява нових значень у вже існуючих слів певної мови) [3, с. 119-125].

Серед опрацьованих англійських та американських газетних видань до власне інновацій можемо віднести наступні слова *water poverty* та *granny-chic*. Наприклад, *water poverty* є лексичною інновацією, тому що вона не зафіксована в жодному із тлумачних словників. Вона утворена шляхом поєднання двох лексем *water* та *poverty*. Разом ці слова не дають точного тлумачення інновації в даному контексті: *Water poverty will become the new fuel poverty for an increasing number of households as scarcity of supply pushes up bills* [5]. Тому, виходячи з контексту, ми пропонуємо свій варіант тлумачення – неспроможність оплатити рахунок за воду.

До трансномінацій відносимо такі словосполучення як *lawnmower parent* та *gestational carrier*. *Lawnmower parent* є лексичною інновацією, тому що вона не зафіксована в жодному із тлумачних словників. Вона утворена шляхом поєднання двох лексем *lawnmower* та *parent*. Значення компонентів в складній лексемі не дають точного визначення цього слова в даному контексті: *Mother of three Sofia Basile understands how parents could fall into the lawnmower parent trap* [6]. Тому ми пропонуємо свій варіант для даного контексту – батько або мати, які занадто хвилюються за свою дитину і намагаються злагодити її життєвий шлях, самостійно вирішуючи її проблеми.

До семантичних інновацій відносимо такі слова як *cage* та *fratricide*. *Cage* є лексичною інновацією, тому що в даному значенні вона не зафіксована в жодному із тлумачних словників. Вона утворена шляхом набуття одним закріпленим в словнику словом нового значення: *We all deserve precious metals, and they don't get any more precious than Prada's swirly flats or Nine West's cages* [7]. Ми пропонуємо значення – “вид босоніжок, що мають буже багато тонких ремінців”.

Розглянувши словотвірну структура відібраних нами слів, їх продуктивні моделі творення, до інновацій, утворених шляхом афіксації, відносимо такі слова як *donorless* та *brand bullying*. Прикметник *donorless* твориться за моделлю іменник + суфікс *less* (що має значення “позбавлений чогось, той, що не має чогось”). Іменник *brand bullying* твориться за моделлю іменник+іменник+суфікс *-ing*.

До конверсії ми відносимо слова *favourite* та *super*. *Favourite* із статусу прикметника або іменника переходить в дієслово. А *super* із прикметника переходить в іменник.

Прикладом основоскладання можуть стати слова *down-ageing* та *dumbphone*. *Down-ageing* твориться шляхом складання основ прислівника та іменника, що дають в результаті ще один іменник. *Dumbphone* твориться шляхом складання основ прикметника та іменника, в результаті отримуємо іменник.

Шляхом скорочення утворилися зокрема слова *telemedicine* та *greycation*. *Telemedicine* твориться шляхом злиття слів *television* та *medicine*. А *greycation* шляхом злиття слів *grey* та *vacation*.

Через семантичне розширення також увійшли до англійської мови слова *brown* та *flatulence*. Прикметник *brown* набуває нового значення, незакріпленого в словниках, не змінюючи частину мови. А іменник *flatulence* набуває нового значення, також не змінюючи частини мови.

Отже, опрацювавши теоретичні засади вивчення лексичних інновацій та проаналізувавши їх

семантичні характеристики в газетному дискурсі, ми можемо констатувати наступне. Із опрацьованого корпусу лексем в сто тридцять три одиниці найчисельнішою групою є власне інновації, а найменш чисельною – семантичні інновації. Найпродуктивнішою з моделей творення нових слів є основокладання, найменш продуктивною – конверсія. До новоутворених слів належать: *water poverty, granny-chic, lawnmower parent, gestational carrier, cage, fratricide, donorless, brand bullying, favourite, super, down-ageing, dumbphone, telemedicine, greycation, brown, flatulence*. Процес творення нових слів відбувається постійно, часто медіа стають осередками таких новацій. Тому дослідження такого типу мають подальшу перспективу вивчення та опрацювання.

Використана література:

1. *Заботкина В. И.* Новая лексика современного английского языка. – М. : Высшая школа, 1989. – 128 с.
2. *Зацний Ю. А., Янков А. В.* Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник. Словник. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 360 с.
3. *Мешков О. Д.* Словообразование современного английского языка. – М. : Наука, 1976. – 246 с.
4. *Стишов О. А.* Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : монографія. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
5. *The Observer*, February 6, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.guardian.co.uk/environment/2011/feb/06/seabirds-british-overseas-territories-extinction>
6. *The Daily Mail*, April 14, 2011 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2117497/Guildford-flat-explosion-Woman-killed-man-left-fighting-life-blast.html>
7. *Daily Mirror*, August 5, 2011 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mirror.co.uk/lifestyle/travel/british-breaks/free-activities-to-keep-the-kids-occupied-143671>

Анотація

В статті проводиться аналіз семантичних характеристик лексических інновацій в газетному дискурсі, котрий дозволяє зробити висновок про те, що самої численної групою лексических інновацій є власне інновації, а найменш численної – семантичні інновації. Самою продуктивною з моделей утворення нових слів є основокладання, найменш продуктивною – конверсія.

Annotation

The article deals with the analysis of the semantic characteristics of lexical innovations in newspaper discourse which shows that the largest group of lexical innovations is proper innovations, and the least numerous - semantic innovations. The most productive model of word formation is stem-composing, the least productive is conversion.

УДК81'37=133.1

Єленіна З. І.

СЕМАНТИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ: ТЕОРІЯ ТРОПІВ

Відомо, що всі мови - живе надбання народу – перебувають у неупинному розвитку, жодна з них не може весь час залишатися ідентичною до тієї, якою вона була раніше. Окремі лексичні одиниці змінюють смисл, з'являються нові значення, вони реалізуються через процеси, які вже досить тривалий час служать чіткими орієнтирами для традиційної риторики. Одним з таких процесів є теорія тропів, які іноді називають "риторичними фігурами" або "яскравими елементами", що помітно збагачують лексику мови. Структурна перспектива тропів веде до системного сприйняття лексичної еволюції.

Особливо важливими є два типи зміни смислу слів, два типи тропів: перший базується на подібності смислу(метафоризація), другий – на суміжності смислу(метонімія, синекдоха).

Так, лексема *bombe* (бомба) інколи набуває смислу "une nouvelle inattendue" (неочікувана новина) за метафоризацією, заснованою на подібності між "бомбою" "qui éclate"(що вибухає) та неочікуваною появою сенсації. Іншими словами, метафоризація з'являється, починаючи із "спільних рис" між двома поняттями, так зване "семічне перехрестя".

Означувані поняття можуть бути або подібними, як у нашому прикладі, або суміжними (тут мова йде про позначення певною частиною цілого поняття, вмістом – вмістилище, причиною – результату, тощо). Первинне значення слова *bureau* – тканина (*de bure*), якою накривали стіл; потім з'явилася лексема *bureau* для позначення самого предмету меблів, а згодом ця лексема стала означати кімнату, в якій знаходиться цей предмет.

Продовжуючи класично розвинену теорію фігур-тропів, зупинимось більш детально на деяких з них, а саме – **метафорі** та **метонімії**.

Метафора – це троп, оснований на подібності, що полягає в наданні слову іншого смислу в функції порівняння. Метафоричний зв'язок може лягти в основу багатьох похідних в сфері слова (від власного смислу слова *bouton* в рослинній сфері – до: *bouton sur la peau, bouton de vêtement, bouton des manchettes, bouton de porte*, тощо), чи в сфері групи слів (наприклад, аротичні назви "голови" (*tête*), основані на подібності з круглим предметом: *boule, bobine, bille, cafetière, ronde* та ін.).